

prima instanță: O. Parfeni
instanța de apel: L. Popova, A. Gavrilița, V. Efros

dosarul nr. 2ra-1300/16

ÎNCHEIERE

08 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul: Iulia Sîrcu
Judecătorii: Mariana Pitic
Iurie Bejenaru

examinînd chestiunea admisibilității recursului declarat de Ministerul
Finanțelor al Republicii Moldova și recursului declarat de Procuratura Generală a
Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Bordea
Gheorghe împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți
acesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, cu
privire la repararea prejudiciului moral și material cauzat prin acțiunile ilicite ale
organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016, prin care au
fost respinse apelurile declarate de Ministerului Justiției al Republicii Moldova,
Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și menținută
hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 15 decembrie 2015,

c o n s t a t ă :

La data de 09 noiembrie 2015 Bordea Gheorghe a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura
Generală și Ministerul Finanțelor, privind repararea prejudiciului moral și material
cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și
instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că în privința sa, la data de
27.09.2012 de către procurorul în procuratura raionului Leova s-a dispus pornirea
urmării penale pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 152 alin.(1) Cod
penal. La data 25.10.2012 a fost emisă ordonanța prin care a fost recunoscut în
calitate de bănuț, precum că la 02.09.2012, aflîndu-se în or. Leova, i-a aplicat lui
Tripa Artur mai multe lovituri în regiunea capului, cauzîndu-i leziuni corporale
medii, potrivit raportului de constatare medico-legală nr. 253 din 21.09.2012.

Prin ordonanța din 28.12.2012 a fost pus sub învinuire de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 152 alin.(1) Cod penal, fiind aplicată măsura preventivă - obligarea de a nu părăsi localitatea.

La 28.12.2012 a fost întocmit rechizitoriul pe dosarul penal în cauză, care a fost expediat pentru examinare în judecătoria Leova.

Prin sentința Judecătoriei Leova din 27.11.2013 a fost achitat de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 152 alin.(1) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 23.03.2015 a fost casată integral sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Bordea Gheorghe a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 157 Cod penal, cu liberarea de pedeapsă în legătură cu expirarea termenului prescripției tragerii la răspundere penală. A fost admisă acțiunea civilă, privind repararea prejudiciului moral, fiind dispusă încasarea de la Bordea Gheorghe în beneficiul lui Artur Tipa, prejudiciul moral în sumă de 5000 lei.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 04.08.2015 a fost respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către partea vătămată Artur Tipa, admis recursul ordinar declarat de Bordea Gheorghe, casată integral decizia Curții de Apel Cahul din 23.03.2015, cu menținerea sentinței Judecătoriei Leova din 27.11.2013.

Susține reclamantul că ordonanța de pornire a urmăririi penale din 27.09.2012, ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț din 25.10.2012, ordonanța de punere sub învinuire din 28.12.2012 și ordonanța privind aplicarea măsurii preventive din 28.12.2012 sînt ilegale.

Apelurile acuzatorului de stat și a părții vătămate au fost greșit admise și instanța de apel neîntemeiat 1-a condamnat în baza art. 157 Cod penal - vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență. Nici învinuirea formulată de către procuror în rechizitoriu - art. 152 alin.(1) Cod penal, nici încadrarea juridică de către instanța de apel a acțiunilor în baza art. 157 Cod penal, nu și-au găsit confirmare.

În cadrul urmăririi penale, prin ordonanța procurorului din 24.12.2012 a fost respins demersul avocatului care a solicitat încetarea urmăririi penale în privința lui Gh. Bordea, deoarece fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii incriminate în baza art. 152 alin.(1) Cod penal. Plîngerile adresate Procuraturii Generale pentru a evita o condamnare ilegală, au fost ignorate, fiind făcute indicații de prelungire a urmăririi penale și referirii cauzei penale instanței de judecată. Obligarea de a nu părăsi localitatea, ca măsură preventivă a fost aplicată contrar prevederilor art.27 din Constituție, fiind încălcat dreptul la libera circulație, lipsindu-l de posibilitatea deplasării prin țară. Pornirea ilegală a cauzei penale și

efectuarea acțiunilor de urmărire penală, s-a făcut doar cu scopul de a se expune asupra cazului instanța de judecată a știrbit imaginea și prestigiul reclamantului, fiind umilit și ofensat în fața societății ca cetățean și ca colaborator de poliție, cauzându-i-se de către procuratură un imens prejudiciu moral, care s-a manifestat prin stări de stres, frustrări, dezamăgiri pe o perioadă mai mare de 3 ani. La fel, a fost ponegrit de către jurnaliști în diverse articole, dându-i calitatea de criminal în epoleți. Apelurile acuzatorului de stat și a părții vătămate prin care se solicita condamnarea sa au fost admise de către instanța de apel, însă ulterior s-a constatat că au fost declarate neîntemeiat, contrar prevederilor legale, fapt ce i-a creat pe această perioadă suferințe de ordin moral și psihologic.

În temeiul Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, solicită reclamantul încasarea prejudiciului moral în sumă de 150 000 lei și a prejudiciului material în sumă de 32 407,60 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 15 decembrie 2015 acțiunea a fost admisă parțial. S-a dispus încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Bordea Gheorghe suma de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 26 407,60 lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 6000 lei cu titlu de asistență juridică, în total suma de 52 407,60 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova au declarat apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016 au fost respinse apelurile declarate de Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și menținută hotărârea primei instanțe.

Instanța de apel la emiterea deciziei a constatat că ținând cont de criteriile expuse în art. 11 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată, rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei, prima instanță just a determinat suma prejudiciului moral care urmează a fi încasat în beneficiul lui Bordea Gheorghe în sumă de 20 000 lei, care este echitabil și rezonabil.

Referitor la prejudiciu material în sumă de 26 407,60 lei instanța de apel a menționat că acestea constituie cheltuieli pentru asistența juridică acordată în cadrul urmăririi penale și cheltuielile efectuate în legătură cu chemările la ședințele de

judecată, procurarea combustibilului pentru deplasare, confirmate prin ordinele de încasare și bonurile de plată, lista actelor efectuate de avocați.

Or, conform art. 7 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în cazurile menționate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie: e) sumele plătite de ea pentru asistența juridică; f) cheltuielile pentru tratamentul ei, tratament determinat de aplicarea față de aceasta a unor acțiuni ilicite (a maltratării); g) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.

Conform art. 94 alin. 1 CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârîntului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Iar, conform art. 96 alin. 1 CPC, Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Astfel, instanța de apel a apreciat cheltuielile pretinse ca fiind reale, necesare și rezonabile, prin urmare nu a găsit temei pentru casarea hotărîrii primei instanțe sau diminuarea cuantumului prejudiciului moral și material.

La 08 aprilie 2016, în termenul stabilit de lege, Ministerul Finanțelor a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea lui, casarea hotărîrilor judecătorești și emiterea unei noi hotărîri, prin care a respinge acțiunea.

În motivarea recursului recurentul a invocat că nu există temei justificat și legal în vederea acordării în beneficiul intimatului - reclamant a sumei de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, a sumei de 26 407 lei cu titlu de prejudiciu material și sumei de 6 000 lei cu titlu de asistență juridică, instanțele de judecată încălcînd prevederile legii ce țin de examinarea obiectivă, completă și multiaspectuală a pricinii. Or, conform practicii Curții Europene doar stabilirea încălcării în sine constituie deja o compensație.

La fel susține că în speță este imposibil de stabilit mărimea prejudiciului moral, deoarece existența acestui nu a fost probat de către partea vătămată.

La fel, susține că suma de 26 407,60 lei dispuse spre încasare în beneficiul reclamantului este una exagerată și lipsită de elemente probatorii, iar suma de 6 000 lei dispusă spre încasare cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică suportată nu este reală, necesară și rezonabilă, deoarece asemenea categorii de litigii nu sunt complexe, respectiv este exagerată.

La 15 aprilie 2016, în termenul stabilit de lege, Procuratura Generală a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești în partea reparării prejudiciului moral și emiterea în această parte a unei noi hotărâri prin care a respinge pretenția.

În motivarea recursului a invocat că conform art. 11 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

În acest sens, menționează că Bordea Gheorghe nu a fost reținut sau arestat, în privința sa nu a fost aplicată nici o măsură preventivă. Consideră că instanța de judecată neîntemeiat a încasat prejudiciu moral în sumă de 20 000 lei, acesta fiind exagerat.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate sunt inadmisibile.

În conformitate cu art.432 CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Astfel, analizând actele cauzei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ constată că argumentele formulate în recursuri se limitează la situația de apreciere de către instanțele ierarhic inferioare a circumstanțelor de fapt a cauzei, iar argumentele invocate în recursuri, în esența lor, sînt similare

argumentelor invocate atât în prima instanță cât și în instanța de apel și sînt expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, fără a se examina temeinicia lor.

Pe cînd, alte argumente invocate în recursuri nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse. Or recursul, exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei dar nu și temeinicia în fapt.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocat în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat în mod corespunzător.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru